

ΠΛΑΤΟΝ

ΦΙΛΗΒΟΣ

Πλάτων Φίληβος

*http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=25294259
Φίληβος:*

Plato

Φίληβος

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Η πρώτη λέξις του διαλόγου τούτου εξαγγέλλει, ότι πρόκειται να συζητηθούν δύο αντίθετοι γνώμαι περί του αγαθού (ευτυχίας), η μία του Φιλήβου, όστις ορίζει αυτό ως την ηδονήν, η δε άλλη του Σωκράτους, όστις ορίζει αυτό ως την φρόνησιν. Κατά πρώτον εισάγεται το αξίωμα ότι το αγαθόν πρέπει να έχη αυτάρκειαν (ακριβώς όπως εις τα Ηθικά Νικομάχεια του Αριστοτέλους), συμφώνως δε προς αυτήν την ανάγκην αποδεικνύεται ότι ούτε μόνος ο ηδονικός βίος αλλ' ούτε και μόνος ο φρόνιμος αποτελεί το αγαθόν, αλλά ο ανάμικτος από τα δύο, κατά δεύτερον όμως λόγον βραβεύεται η φρόνησις ως ανωτέρα της ηδονής. Αλλά ο Πλάτων δεν αρκείται μόνον εις αυτήν την υπερίσχυσιν της φρονήσεως αλλά προσπαθεί να υποβιβάση την ηδονήν πρώτον μεν διά της μεταφυσικής κατατάξεως αυτής εις την τάξιν της εννοίας του απεράντου, ενώ αντιθέτως κατατάσσει την φρόνησιν εις το περατωμένον και μετρημένον. Κατόπιν δε διά του ανισχύρου άλλως επιχειρήματος ότι αι καλλίτεραι ηδοναί (αφροδισιακαί) εκτελούνται εν τω κρυπτώ, το οποίον επροτάθη και εις τον μείζονα Ιππίαν.

Το σπουδαιότερον όμως εις τον παρόντα διάλογον είναι ότι εις την πρωτότυπόν του ανασκάλευσιν και εξερεύνησιν

των πάντων ο Πλάτων λύει πλησίον μικροτέρων ζητημάτων άλλα μεγαλύτερα και σπουδαιότατα, και προ πάντων ανακαλύπτει δύο αδάμαντας φιλοσοφικούς υπερτάτου μεγέθους, οι οποίοι, αν δεν διέφευγαν την αντίληψιν των κατόπιν φιλοσόφων, ολόκληροι βιβλιοθήκαι δεν θα εγράφοντο περί θεού και ψυχής ως περιτταί και όλως διάφορον πορείαν θα ελάμβανεν η ηθική επιστήμη διά την τελειοποίησιν του ανθρώπου. Το πρώτον είναι η ακαταμάχητος απόδειξις περί της υπάρξεως Θεού απείρως ανωτέρου από την ανθρωπίνην σοφίαν εις τας σελίδας 38 – 41, το δε άλλο είναι ο στενός συνδυασμός του αγαθού προς το ωραίον (αντιθέτως προς τον μείζονα Ιππίαν) και το αληθές (σελ. 111 και εξής), το οποίον είναι η πρώτη απόπειρα προς τον αρμονικόν συνδυασμόν και συμβιβασμόν όλων των καλών ιδιοτήτων και αρετών εις την τελειοποίησιν του ατόμου.

Κ. ΖΑΜΠΑΣ

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΠΡΩΤΑΡΧΟΣ, ΦΙΛΗΒΟΣ

Σωκράτης. Κύτταξε λοιπόν τώρα, Πρώταρχε, τι λόγον θα σου αποτείνη ο Φίληβος αυτήν την στιγμήν και ποίου είδους είναι ο ιδικός μας, διά να τον διαφιλονικήσης, εάν δεν τον εύρης κατά την γνώμην σου. Θέλεις να συγκεφαλαιώσωμεν και τον ένα και τον άλλον;

Πρώταρχος

Βεβαιότατα.

Σωκράτης. Ο Φίληβος λοιπόν λέγει ότι αγαθόν είναι δι' όλα τα ζώα η απόλαυσις και η ηδονή και η τέρψις και όσα ανήκουν εις αυτήν την κατηγορίαν και συμφωνούν με αυτήν. Ο δε ιδικός μας δισχυρισμός είναι ότι όχι αυτά, αλλά η φρόνησις και η νόησις και η μνήμη και αι συγγενείς με αυτά ψυχικάί δυνάμεις, δηλαδή η ορθή κρίσις και οι αληθινοί συλλογισμοί, τουλάχιστον από την ηδονήν είναι προτιμότερα δι' όλα, όσα ημπορούν να αποκτήσουν αυτά. Και εις όσα ημπορούν να τα αποκτήσουν αυτά είναι το ωφελιμώτερον από όλα τα πράγματα όχι μόνον εις το παρόν αλλά και εις το μέλλον. Μη τυχόν, Φίληβε, και δεν είναι αυτός ο δισχυρισμός του καθενός από τους δύο μας;

Φίληβος

Βεβαιότατα αυτός είναι, καλέ Σωκράτη.

Σωκράτης. Λοιπόν παραδέχεσαι, φίλε Πρώταρχε, αυτήν την συζήτησιν, την οποίαν σου αποτείνομεν τώρα.

Πρώταρχος

Είναι ανάγκη να την παραδεχθώ. Διότι ο καλός μας Φίληβος εκουράσθη.

Σωκράτης. Τώρα λοιπόν πρέπει με κάθε τρόπον να εξακριβώσωμεν την αλήθειαν δι' αυτούς.

Πρώταρχος

Μάλιστα πρέπει.

Σωκράτης

Εμπρός λοιπόν έξω από αυτά ας κάμωμεν ακόμη και την εξής συμφωνίαν.

Πρώταρχος

Ποίαν;

Σωκράτης. Ότι τώρα ο καθείς μας οφείλει να προσπαθήση να αποδείξη μίαν κατάστασιν και διάθεσιν της ψυχής, η οποία είναι ικανή να καταστήση ευτυχή τον βίον δι' όλους τους ανθρώπους. Μη τυχόν δεν είναι έτσι;

Πρώταρχος

Μάλιστα έτσι είναι.

Σωκράτης. Επομένως δεν πρέπει άραγε σεις μεν να αποδείξετε την απολαυστικήν κατάστασιν, η αφεντιά μου δε την διανοητικήν ;

Πρώταρχος

Πολύ ορθά.

Σωκράτης. Τώρα όμως; Αν παρουσιασθή καμμία άλλη καλλιτέρα από αυτάς; Αν μεν φαίνεται περισσότερον συγγενής με την ηδονήν, άραγε τότε δεν θα είμεθα και οι δύο νικημένοι από τον βίον, ο οποίος συμφωνεί με αυτήν, υπερισχύει όμως ο βίος της ηδονής από τον βίον της νοήσεως ;

Πρώταρχος

Μάλιστα.

Σωκράτης. Αν όμως φαίνεται περισσότερον συγγενής με την νόησιν, δεν νικά τότε η νόησις την ηδονήν, και νικάται η ηδονή; εις αυτά συμφωνείτε κατ' αυτόν τον τρόπον, ή πώς αλλέως ;

Πρώταρχος

Εγώ τουλάχιστον τα παραδέχομαι.

Σωκράτης

Και συ, Φίληβε; τί λέγεις;

Φίληβος. Εγώ ωρισμένως και τώρα φρονώ ότι υπερισχύει η ηδονή και εις το μέλλον θα φρονώ τα ίδια. Συ όμως, Πρώταρχε, πρέπει να κρίνης μόνος σου.

Πρώταρχος. Καλέ Φίληβε, εάν παραδώσης εις ημάς τον λόγον, δεν θα ισχύη πλέον η γνώμη σου εις την συμφωνίαν ή διαφωνίαν με τον Σωκράτη.

Φίληβος. Λέγεις την αλήθειαν. Εγώ όμως τώρα εξιλεόνομαι και επικαλούμαι την ιδίαν την θεάν.

Πρώταρχος. Και ημείς βεβαίως μπορούσαμεν δι' αυτά να σου χρησιμεύσωμεν ως μάρτυρες, ότι τα είπες αυτά που λέγεις τώρα. Τώρα λοιπόν, καλέ Σωκράτη, εις το εξής πλέον ας δοκιμάσωμεν να προχωρήσωμεν και με τον Φίληβον μαζί, εάν θέλη, ειδεμή όπως αγαπά.

Σωκράτης. Ας δοκιμάσωμεν, και μάλιστα ας αρχίσωμεν από την ιδίαν την θεάν, η οποία, καθώς λέγει αυτός, ονομάζεται Αφροδίτη, το αληθινώτερον όμως όνομά της είναι ηδονή.

Πρώταρχος

Πολύ ορθά.

Σωκράτης. Αλλά ο τρόμος ο ιδικός μου, φίλε Πρώταρχε, που έχω πάντοτε διά τα ονόματα των θεών δεν είναι όπως εις τον καθένα, αλλά υπερβαίνει και τον μεγαλύτερον φόβον. Το ίδιον και τώρα, την μεν Αφροδίτην την ονομάζω, καθώς ορίζει εκείνη. Την ηδονήν όμως την γνωρίζω ότι είναι πολυποίκιλον πράγμα, και, καθώς είπα, από αυτήν πρέπει να αρχίσωμεν να σκεπτόμεθα και να ερευνώμεν ποίας φύσεως είναι. Διότι ως λέξεις είναι κάπως απλή και μία, έχει όμως παντοειδείς μορφάς και κάπως ανομοίας μεταξύ των. Και πρόσεξε να ιδής. Απόλαυσιν λέγομεν ότι αισθάνεται ο ακολασταίνων άνθρωπος, απόλαυσιν ότι αισθάνεται και ο σώφρων με αυτήν την ιδίαν σωφροσύνην. Απόλαυσιν πάλιν λέγομεν ότι αισθάνεται ο ανοηταίνων και φορτωμένος από ανοήτους κρίσεις και ελπίδας, απόλαυσιν δε επίσης αισθάνεται και ο φρόνιμος με αυτήν την ιδίαν νόησίν του. Και τώρα αυτάς τας δύο τάξεις των ηδονών πώς ημπορεί κανείς να τας θεωρήση ως ομοίας μεταξύ των χωρίς δικαίως να φανή ανόητος ;

Πρώταρχος. Δηλαδή ναι μεν αυτά, καλέ Σωκράτη, προέρχονται από πράγματα αντίθετα, αλλ' όμως δεν είναι μεταξύ των αντίθετοι. Διότι βεβαίως πώς είναι δυνατόν η ηδονή να μην είναι εντελώς ομοία με άλλην ήδονήν, δηλαδή

η ιδία ακριβώς με τον εαυτόν της περισσότερον παρά με κάθε άλλο ;

Σωκράτης. Ναι, αλλά και έν χρώμα, αξιοθαύμαστε φίλε, αν συγκρίνωμεν με άλλο χρώμα, υπό την έποψιν αυτήν δεν υπάρχει εμπόδιον να μην είναι όλα χρώματα. Και όμως όλοι γνωρίζομεν ότι το μαύρον με το λευκόν, εκτός του ότι διαφέρουν, είναι και όλως διόλου τα δύο άκρα αντίθετα. Και πάλιν ένα σχήμα την ιδίαν σχέσιν έχει με άλλο σχήμα. Ως προς την κατηγορίαν μεν όλα είναι έν πράγμα, τα μέρη του ενός όμως συγκρινόμενα με τα μέρη του άλλου, άλλα μεν είναι άκρως αντίθετα μεταξύ των, άλλα δε έχουν ωρισμένως μεγίστην διαφοράν. Και άλλα πολλά είναι εύκολον να εύρωμεν ότι είναι καθώς αυτά. Επομένως εις αυτόν τουλάχιστον τον ορισμόν μη πιστεύεις, ο οποίος όλα τα άκρως αντίθετα τα κάμνει ένα πράγμα. Φοβούμαι δε μήπως εύρωμεν μερικάς ηδονάς αντιθέτους προς άλλας ηδονάς.

Πρώταρχος

Ίσως. Αλλά αυτό εις τι θα προσβάλη τον ορισμόν μας ;

Σωκράτης. Διότι θα του ειπούμεν συ, κύριε, ονομάζεις με άλλο κοινόν όνομα αυτά, ενώ είναι διάφορα. Διότι λέγεις ότι όλα τα ηδονικά είναι αγαθά. Και λοιπόν, ότι μεν τα ηδονικά δεν είναι ηδονικά, δεν επιδέχεται καμμίαν συζήτησιν. Ενώ όμως από αυτά πολλά είναι κακά και

άλλα πάλιν αγαθά, κατά την ιδικήν μας γνώμην, συ και πάλιν όλα τα ονομάζεις αγαθά, ενώ, όταν κανείς σου ειπή πειθαναγκαστικά επιχειρήματα, τότε ομολογείς ότι είναι ανόμοια. Τώρα λοιπόν τι κοινόν ευρίσκεις και εις τας κακάς καθώς και εις τας αγαθάς ηδονάς ανεξαιρέτως, και τας ονομάζεις όλας αγαθόν πράγμα;

Πρώταρχος. Τι εννοείς, καλέ Σωκράτη; Δηλαδή σου περνά η ιδέα ότι θα σου κάνω την χάριν, αφού δεχθής ότι η ηδονή είναι αγαθόν, κατόπιν να σου επιτρέψω άλλας μεν ηδονάς να τας χαρακτηρίζης ως αγαθάς, άλλας δε ως κακάς;

Σωκράτης. Τουλάχιστον όμως θα ομολογήσης ότι αυτά είναι μεταξύ των ανόμοια και μάλιστα μερικάί άκρως αντίθετοι.

Πρώταρχος

Όχι, εφ' όσον βεβαίως είναι ηδοναί.

Σωκράτης. Πάλιν εγυρίσαμεν εις τον ίδιον λόγον, καλέ Πρώταρχε, και επομένως δεν θα παραδεχθώμεν μίαν ηδονήν διάφορον από μίαν άλλην, αλλά όλας ομοίας, και αυτά τα παραδείγματα που είπαμεν μόλις προ ολίγου δεν μας κεντούν διόλου, και ημείς θα εξακολουθούμεν την έρευναν και θα ειπούμεν πράγματα που λέγουν οι χυδαιότεροι άνθρωποι και συγχρόνως πρωτόπειροι εις τας συζητήσεις.

Πρώταρχος

Ποία δηλαδή εννοείς ;

Σωκράτης. Ότι, εάν εγώ σε μιμηθώ και αντικρούων σε τολμήσω να ειπώ, ότι το άκρον ανόμοιον είναι περισσότερο από όλα όμοιον με το άκρον ανόμοιον, θα έχω να σου ειπώ τα ίδια επιχειρήματα, και βεβαίως θα φανούμεν νεώτεροι από όσον πρέπει και ο λόγος μας θα ξεφύγη και θα πάρη πόδι. Δι' αυτό λοιπόν ας τον γυρίσωμεν πίσω, και πολύ πιθανόν, αν ερευνήσωμεν τας ομοιότητας, να συμφωνήσωμεν κάπως μεταξύ μας.

Πρώταρχος

Λέγε πώς;

Σωκράτης

Υπόθεσε, καλέ Πρώταρχε, ότι συ ερωτάς εμέ.

Πρώταρχος

Τι πράγμα ;

Σωκράτης. Άραγε η φρόνησις και η επιστήμη και ο νους

και όλα όσα εγώ εις την αρχήν τα εθεώρησα ως αγαθά, όταν ερωτήθην τι είναι το αγαθόν, δεν θα πάθουν ό,τι έπαθε ο ιδικός σου ορισμός;

Πρώταρχος

Πώς ;

Σωκράτης. Όλαι εν γένει αι επιστήμαι θα φανούν ότι είναι πολλάί, και ότι μερικαί είναι ανόμοιαι μεταξύ των. Αν μάλιστα μερικαί αποδειχθούν αντίθετοι κάπως, τότε πλέον είμαι άραγε άξιος να συζητώ εδώ, εάν φοβηθώ τούτο και ειπώ ότι δεν γίνεται καμμία επιστήμη ανομοία με άλλην επιστήμην, και τότε πλέον ο λόγος αυτός ωσάν ένα παραμύθι πάγει να χαθή, ημείς δε προσπαθούμεν να σωθούμεν με ένα σανίδι παραλογισμών ;

Πρώταρχος. Βεβαίως αυτό δεν πρέπει να γίνη, εκτός του να σωθούμεν(!). Η ισότης όμως και διά τον ιδικόν σου και διά τον ιδικόν μου λόγον μου αρέσει. Και δι' αυτό ας ειπούμεν ότι υπάρχουν και πολλάί ανόμοιαι ηδοναί και πολλάί ανόμοιαι επιστήμαι.

Σωκράτης. Τώρα λοιπόν, φίλε Πρώταρχε, χωρίς να αποκρύπτωμεν την διαφοράν του αγαθού, καθώς το λέγεις συ και καθώς το λέγω εγώ, ας τας θέσωμεν εις το μέσον και ας ανεχθώμεν να μας πληροφορήση η έρευνα του ζητήματος, αν πρέπει να ορίσωμεν το αγαθόν ως ηδονήν ή ως φρόνησιν ή ως κανέν άλλο τρίτον, Διότι ημείς

εδώ βεβαίως δεν ήλθαμεν να φιλονικήσωμεν, πώς να υπερισχύσουν όσα λέγω εγώ, ή όσα λέγεις εσύ, αλλά πρέπει βεβαίως να υπερασπίσωμεν και οι δύο τον αληθέστερον λόγον.

Πρώταρχος

Βεβαίως πρέπει.

Σωκράτης. Αυτόν λοιπόν τον λόγον ας τον στερεώσωμεν ακόμη περισσότερον με κοινήν συνεννόησιν.

Πρώταρχος

Ποίον δηλαδή ;

Σωκράτης. Αυτόν ο οποίος εις όλους τους ανθρώπους προξενεί δυσκολίας κάποτε με το καλό και κάποτε με το κακό.

Πρώταρχος

Λέγε καθαρώτερα.

Σωκράτης. Αυτόν τον λόγον που εξέπεσε κοντά μας προ ολίγου, ο οποίος εκ φύσεως είναι κάπως αξιοθαύμαστος(!). Δηλαδή ότι τα πολλά είναι έν και το έν πολλά είναι παράδοξον απόφθεγμα και είναι εύκολον να αντικρούση

κανείς εκείνον, ο οποίος παραδέχεται οποιονδήποτε από αυτά τα δύο.

Πρώταρχος. Άραγε μήπως εννοείς, όταν κανείς δισχυρίζεται ότι, ενώ εγώ ο Πρώταρχος, εκ φύσεως έγινα είς, εξ άλλου πάλιν είναι πολλοί οι κύριοι εγώ και αντίθετοι μεταξύ των, μεγάλος και μικρός, και βαρύς και ελαφρός, και χίλια άλλα ο ίδιος.

Σωκράτης. Συ μεν, φίλε Πρώταρχε, είπες όσα είναι δημοσιευμένα ως παραδοξολογήματα διά το έν και τα πολλά, τα οποία όμως όλοι σχεδόν έμειναν σύμφωνοι πλέον να μην τα εγγίζουν, διότι τα θεωρούν ως παιδαριώδη και εύκολα και ως μεγάλα εμπόδια διά την συζήτησιν. Άλλως τε δεν έχουν πλέον πέρασιν ούτε τα εξής, δηλαδή εάν συζητών χωρίση κανείς τα μέλη τα οποία είναι συγχρόνως και μέρη του καθενός, και έπειτα, αφού παραδεχθή ότι όλα αυτά είναι το περίφημον εκείνο έν, αρχίση να γελά εις βάρος σας και να αποδεικνύη ότι ηναγκάσθη να δεχθή μίαν τερατώδη γνώμην, ότι δηλαδή το έν είναι πολλά και τα πολλά έν.

Πρώταρχος. Συ όμως άραγε, καλέ Σωκράτη, ποία άλλα έχεις να ειπής διά τον ίδιον αυτόν λόγον, τα οποία ακόμη δεν εδημοσιεύθησαν;

Σωκράτης. Το να μη θεωρή κανείς, παιδί μου, ότι το έν είναι από όσα γεννώνται και χάνονται, καθώς είπαμεν προ ολίγου. Διότι τότε και αυτού του είδους το έν, το οποίον είπαμεν προ ολίγου, έγινε δεκτόν ότι δεν πρέπει να εξελεγχθή ως ψευδές. Όταν όμως δοκιμάση κανείς να

δεχθῇ ἓνα ἄνθρωπον καὶ ἓνα βουν καὶ ἐν τοῦ ωραίου ἐν γένει καὶ ἐν τοῦ ἀγαθοῦ, τότε δι' αὐτάς τας μονάδας καὶ διὰ τὰ ὅμοια ἡ μεγάλη λεπτολογία γίνεται ἀναλυτικὴ συζήτησις.

Πρώταρχος

Πῶς ;

Σωκράτης. Πρῶτον μὲν ἂν πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὑπάρχουν κάποιοι μονάδες τοιοῦτου εἶδους με ἀληθινὴν ὑπαρξιν. Ἐπειτα πάλιν πῶς ἀπὸ αὐτάς ἐκάστη εἶναι πάντοτε μία καὶ ἡ αὐτὴ χωρὶς νὰ ἐπιδέχεται οὔτε γέννησιν, οὔτε φθοράν, καὶ ὅμως ἀσφαλῶς εἶναι μία. Κατόπιν πάλιν εἰς ὅσα γεννῶνται καὶ εἶναι ἄπειρα, πρέπει νὰ δεχθῶμεν ἢ ὅτι αὐτὴ διεχωρίσθη καὶ ἐγένε πολλὰ, ἢ ὅτι ἐπήγε εἰς το καθεὶν ολόκληρος αὐτὴ ἔξω ἀπὸ τὸν εαυτὸν τῆς, το ὁποῖον ὠρισμένως εἶναι το ἀδυνατώτερον ἀπὸ ὅλα, δηλαδή ἡ ἰδίᾳ νὰ εἶναι ταυτότης καὶ μονὰς συγχρόνως καὶ νὰ ὑπάρχη καὶ εἰς το ἐν καὶ εἰς τὰ πολλὰ. Αὐτό εἶναι το ζήτημα, καλὲ Πρώταρχε, διὰ το ἐν καὶ τὰ πολλὰ καὶ ὄχι ἐκεῖνο, καὶ ὅταν εἰς αὐτό δὲν συμφωνήσωμεν ὀρθῶς, θὰ μας φέρουν εἰς κάθε εἶδους δυσκολίαν, εἰάν ὅμως συμφωνήσωμεν ὀρθῶς, θὰ μας ὁδηγήσουν εἰς πᾶσαν ευκολίαν.

Πρώταρχος. Τότε λοιπόν, καλὲ Σωκράτη, δὲν πρέπει ἄραγε πρῶτον αὐτό νὰ ἐξακριβώσωμεν ;

Σωκράτης. Τουλάχιστον αὐτό φρονῶ ἐγώ.

Πρώταρχος

Λοιπόν γνώριζε ότι και όλοι ημείς εδώ συμφωνούμεν μαζί σου εις αυτά.

Όσον διά τον Φίληβον όμως ίσως είναι το καλλίτερον πράγμα να μην τον ερωτάς, διότι είναι καλά όπως είναι.

Σωκράτης

Πολύ καλά. Και τώρα πώς να αρχίσωμεν αυτόν τον πόλεμον των αμφισβητουμένων ζητημάτων, ο οποίος είναι μέγας και πολυποίκιλος;

Άραγε από το εξής ;

Πρώταρχος

Από πού ;

Σωκράτης. Είπαμεν βεβαίως ότι το ίδιον πράγμα που γίνεται και έν και πολλά με τους λόγους μας, τριγυρίζει παντού εις το καθέν από όσα λέγομεν πάντοτε και άλλοτε και τώρα. Και αυτό ούτε φόβος υπάρχει να παύση ποτέ, ούτε τώρα ήρχισε, αλλά, καθώς νομίζω εγώ, αυτή η ιδιότης υπάρχει εις τους λόγους μας ως αθάνατον και αγήραστον πάθημα. Όστις δε από τους νέους δοκιμάση αυτό πρώτην

φοράν, από την ηδονήν ενθουσιάζεται και είναι πρόθυμος εις πάσαν συζήτησιν, και άλλοτε μεν τα συστρέφει και τα συγχωνεύει εις έν κατά την μίαν γνώμην, άλλοτε δε τα ξεστρίφει και τα διαχωρίζει, και πρωτίστως μεν ρίπτει εις στενοχωρίαν τον εαυτόν του, έπειτα όμως και όποιον πλησιάση, είτε είναι νεώτερος είτε γεροντότερος είτε συνομήλικός του, και δεν χαρίζει ούτε τον πατέρα του ούτε την μητέρα του ούτε άλλον κανένα από τους ακροατάς, και σχεδόν και τα άλλα ζώα, όχι μόνον τους ανθρώπους, άλλως τε από τους βαρβάρους δεν θα εχάριζε κανένα, αρκεί να είχε διερμηνέα.

Πρώταρχος. Καλέ Σωκράτη, δεν βλέπεις ότι όλοι μας εδώ είμεθα νέοι, και δεν φοβείσαι μήπως σου επιτεθούμεν όλοι μαζί με τον Φίληβον, εάν μας υβρίζης; Αλλά οπωσδήποτε – επειδή εννοούμεν τι θέλεις να ειπής – εάν έχης τρόπον και μηχανήν να φύγη με το καλό από μέσα από τον λόγον μας αυτή η ταραχή και να εύρωμεν δρόμον κάπως καλλίτερον από αυτόν διά την συζήτησίν μας, προσπάθησε και συ εις αυτό, και ημείς όσον ημπορούμεν θα σε ακολουθήσωμεν. Διότι τούτο εδώ το ζήτημα δεν είναι μικρόν, Σωκράτη μου.

Σωκράτης. Όχι βέβαια, παιδιά, καθώς σας ονομάζει, ο Φίληβος. Αλλά δεν υπάρχει ούτε ημπορεί να υπάρξη άλλος καλλίτερος δρόμος, από εκείνον τον οποίον εγώ πάντοτε αγαπώ μανιωδώς, και όμως έως τώρα μου ξέφυγε πολλάκις και με άφησε στα έρημα και στην στενοχωρίαν.

Πρώταρχος

Ποίος είναι αυτός; Λέγε και μη σε μέλει.

Σωκράτης. Ο δρόμος τον οποίον να τον ορίσωμεν δεν είναι δύσκολον, να τον μεταχειρισθώ όμως είναι δυσκολώτατον. Διότι όλα όσα ανέκαθεν ευρέθησαν σχετικά με την τέχνην, με αυτόν εξηγήθησαν. Πρόσεξε όμως να ιδής ποία εννοώ.

Πρώταρχος

Λέγε και μη σε μέλει.

Σωκράτης. Η δωρεά των θεών εις τους ανθρώπους, καθώς τουλάχιστον εγώ το θεωρώ βέβαιον, ερρίφθη από κάποιον μέρος των θεών διά μέσου κανενός Προμηθέως μαζί με κάποιον φωτεινότατον πυρ. Και οι μεν παλαιοί, οι οποίοι ήσαν καλλίτεροι από ημάς και κατοικούσαν πλησιέστερον εις τους θεούς, αυτήν την φήμην μας παρέδωκαν, ότι δηλαδή όλα όσα λέγομεν ότι υπάρχουν πάντοτε συνίστανται από έν και πολλά, έχουν όμως εκ φύσεως σύμφυτον το πέρας και το άπειρον. Επομένως πρέπει ημείς, αφού αυτά έχουν τοιαύτην διάταξιν πάντοτε, να δεχθώμεν μίαν μορφήν δια το καθέν, όταν το εξετάζωμεν. Διότι θα την εύρωμεν εντός του. Εάν λοιπόν

πάρωμεν κατὰ σειράν την μίαν, ἔπειτα τας δύο και
εξετάσωμεν αν υπάρχουν κάπως, ει δε μη τρεις ή κανένα
άλλον αριθμόν, και πάλιν ομοίως ἑκαστον από εκείνα τα έν,
έως ότου να εννοήσωμεν το αρχικόν έν όχι μόνον ότι είναι
έν και πολλά και άπειρα αλλά και πόσα. Την δε έννοιαν
του απείρου να μη σχετίζωμεν με τα πολλά, έως ότου
να εννοήσωμεν ολόκληρον τον αριθμόν αυτών, ο οποίος
κείται μεταξύ του απείρου και του ενός. Και τότε πλέον να
παραχωρήσωμεν εις το άπειρον χωριστά το καθέν από όλα
και να τα αφήσωμεν ήσυχα. Λοιπόν, καθώς είπα, οι θεοί μεν
ούτω πως μας παρέδωσαν να ερευνώμεν και να εννοούμεν
και να διδάσκωμεν ο εις τον άλλον. Οι σημερινοί σοφοί
όμως το έν μεν το κατασκευάζουν, όπως τύχη, γληγορώτερα
και συντομώτερα από όσον πρέπει, κατόπιν δε από το έν
αμέσως το άπειρον. Τα εν τω μέσω όμως τους διαφεύγουν.
Και από αυτά διακρίνεται πότε είναι λογική και πότε
εριστική η μεταξύ μας συζήτησις.

Πρώταρχος. Μερικά μου φαίνεται κάπως, Σωκράτη μου,
ότι τα εννοώ, μερικά όμως από όσα λέγεις είναι ανάγκη να
τα ακούσω καθαρώτερα.

Σωκράτης. Καλέ Πρώταρχε, αυτό το οποίον λέγω γίνεται
σαφές με τα γράμματα, και πάρε το από αυτά τα οποία
εδιδάχθης.

Πρώταρχος

Πώς ;

Σωκράτης. Βεβαίως η φωνή η οποία εξέρχεται από το στόμα είναι μία, και πάλιν άπειρος κατά τον αριθμόν, και όλων και ενός εκάστου.

Πρώταρχος

Τι άλλο βεβαίως ;

Σωκράτης. Και βεβαίως δεν γινόμεθα ακόμη σοφοί με το έν από αυτά, ούτε δηλαδή διότι γνωρίζομεν το άπειρον αυτής, ούτε διότι γνωρίζομεν το έν. Αλλά διότι γνωρίζομεν πόσα είναι τα γράμματα και ποία, αυτό μας κάμνει γραμματισμένους.

Πρώταρχος

Πολύ ορθά.

Σωκράτης

Και βεβαίως το ίδιον είναι και εκείνο που κάμνει τον μουσικόν.

Πρώταρχος

Πώς ;

Σωκράτης

Δηλαδή και εις εκείνην την τέχνην μία είναι καθ'αυτό η φωνή.

Πρώταρχος

Πώς όχι;

Σωκράτης. Ας δεχθώμεν δε ως δύο το βαρύφωνον και το υψίφωνον, και τρίτον το ομόφωνον. Ή πώς αλλέως ;

Πρώταρχος

Καθώς το λέγεις.

Σωκράτης. Και όμως ακόμη δεν ημπορείς να είσαι σοφός εις την μουσικήν, όταν γνωρίζης μόνον αυτά, αν δε πάλιν δεν τα γνωρίζης, ημπορώ να ειπώ ότι δεν αξίζεις τίποτε εις αυτά.

Πρώταρχος

Βεβαίως δεν αξίζω.

Σωκράτης. Όταν όμως, φίλε μου, μάθης πόσα είναι τα διαστήματα της φωνής ως προς το υψίφωνον και βαρύφωνον, και ποία, και τα όρια των διαστημάτων, και όσα συστήματα γίνονται από αυτά, τα οποία, αφού ανεκάλυψαν οι αρχαιότεροι, τα παρέδωκαν εις ημάς τους μεταγενεστέρους των να τα ονομάζωμεν αρμονίας (κλίμακας), και πάλιν ότι εις τας κινήσεις του σώματος συμβαίνουν παρόμοια παθήματα, τα οποία μάλιστα τα εμέτρησαν με αριθμούς και λέγουν ότι πρέπει να τα ονομάζωμεν ρυθμούς και μέτρα, θα ημπορέσης συγχρόνως να εννοήσης ότι κατ' αυτόν τον τρόπον πρέπει να σκεπτώμεθα πάντοτε, όταν πρόκειται περί ενός και πολλών. Διότι, και όταν αυτά τα μάθης ούτω πως, έγινες σοφός, και πάλιν, εάν κανέν άλλο οποιονδήποτε από τα όντα το εννοήσ με τοιαύτην έρευναν, τότε πλέον είσαι κάτοχος αυτού. Το άπειρον όμως ενός εκάστου και των πολλών σε κάμνει άπειρον εις την σκέψιν και όχι λογικόν και μετρημένον, διότι ποτέ σου δεν προσέχεις εις κανένα αριθμόν κανενός πράγματος.

Πρώταρχος. Καλέ Φίληβε, αυτά που λέγει τώρα ο Σωκράτης εις εμέ τουλάχιστον φαίνονται πολύ ορθά.

Φίληβος. Όσον δι' αυτά και εις εμέ βεβαίως φαίνονται

ορθά. Αλλά τώρα προς τι ελέχθη προς ημάς αυτός ο λόγος και τι σκοπόν έχει;

Σωκράτης

Πραγματικώς, φίλε Πρώταρχε, πολύ ορθή είναι αυτή η ερώτησις του Φιλήβους.

Πρώταρχος

Βεβαιότατα, και δι' αυτό απάντησε εις αυτόν.

Σωκράτης. Αυτό θα το κάμω, αφού ολίγον ακόμη ομιλήσω δι' αυτά τα ίδια. Δηλαδή, καθώς όταν κανείς πάρη εις το χέρι του έν οποιονδήποτε πράγμα, δεν πρέπει, καθώς είπαμεν, να στρέφη αμέσως την προσοχήν του εις την φύσιν του απείρου, αλλά εις ένα οποιονδήποτε αριθμόν, το ίδιον και αντιθέτως, όταν κανείς αναγκασθή να συλλάβη πρώτον το άπειρον, τότε, διά να το εννοήση, δεν πρέπει να στρέφη το βλέμμα του αμέσως εις το έν, αλλά πάλιν εις κάποιον μεγάλον αριθμόν, και εις το τέλος πλέον να φθάνη εις το έν. Και τώρα πάλιν αυτό το οποίον λέγομεν εδώ, ας το εφαρμόσωμεν εις τα γράμματα.

Πρώταρχος

Πώς ;

Σωκράτης. Αφού κάποιος είτε θεός είτε θείος άνθρωπος, καθώς λένουν εις την Αίγυπτον ότι υπήρξε κάποιος Θεύθ, ενόησε ότι η φωνή είναι άπειρος και ότι μέσα εις το άπειρον τα φωνήεντα δεν είναι έν αλλά περισσότερα, και άλλα πάλιν ότι δεν έχουν μεν φωνήν, έχουν όμως κάποιαν προφοράν, και ότι και αυτά έχουν ένα ωρισμένον αριθμόν, και αφού ως τρίτον είδος γραμμάτων εχώρισε αυτά τα οποία τώρα ονομάζομεν άφωνα, τότε πλέον ήρχισε να διαιρή τα άφθογγα και τα άφωνα χωριστά το καθέν, και τα φωνήεντα και τα ημίφωνα με τον ίδιον τρόπον, έως ότου επέτυχε τον αριθμόν των και δι' έκαστον και δι' όλα και τα ωνόμασε στοιχεία. Και επειδή ενόησε καλώς ότι κανείς από ημάς δεν θα ημπορούσε ούτε έν από αυτά να εννοήση χωριστά από όλα, εσυλλογίσθη πάλιν αυτήν την σύνδεσιν, ότι δηλαδή όλα αυτά είναι έν και κάμνουν κάπως έν, και εις όλα αυτά ώρισε μίαν τέχνην και την ωνόμασε γραμματικήν.

Φίληβος. Αυτά τώρα, καθώς τουλάχιστον εσχετίσθησαν μεταξύ των, τα ενόησα πολύ καλλίτερα από τα προηγούμενα, φίλε Πρώταρχε. Και όμως και τώρα καθώς και ολίγον προηγουμένως μου λείπει το ίδιον μέρος του ζητήματος.

Σωκράτης. Μήπως, καλέ Φίληβε, δεν εννοείς ποίαν

σχέσιν έχουν αυτά με το ζήτημά μας ;

Φίληβος

Μάλιστα, αυτό είναι που ζητούμεν προ πολλού και εγώ και ο Πρώταρχος.

Σωκράτης

Άραγε όμως προ πολλού επίσης εφθάσατε εις αυτό που ζητείτε ;

Φίληβος

Πώς ;

Σωκράτης. Άραγε ο λόγος μας από την αρχήν δεν ήτο περί φρονήσεως και ηδονής, ποίον από τα δύο είναι προτιμότερον ;

Φίληβος

Πώς δεν ήτο ;

Σωκράτης

Και όμως έν βεβαίως είπαμεν ότι είναι το καθέν από αυτά.

Φίληβος

Βεβαιότατα.

Σωκράτης. Ακριβώς λοιπόν αυτό απαιτεί από ημάς ο προηγούμενος λόγος, δηλαδή πώς το καθέν από αυτά είναι έν και πολλά, και πώς δεν είναι κατ' ευθείαν άπειρα, αλλά προηγουμένως έχουν κάποιον αριθμόν πριν να γίνη το καθέν άπειρα ;

Πρώταρχος. Πραγματικώς, καλέ Φίληβε, όχι εις μηδαμινήν ερώτησιν μας έρριψε πάλιν ο Σωκράτης χωρίς και εγώ να εννοήσω με ποίον τρόπον μας έφερε γύρω. Και λοιπόν πρόσεξε, ποίος από τους δύο μας θα δώση την απάντησιν εις αυτήν την ερώτησιν. Και βεβαίως ίσως είναι αξιογέλαστον, ενώ εγώ εδέχθην εντελώς να σε διαδεχθώ εις τον λόγον, τώρα πάλιν να το επιβάλω εις εσέ, επειδή δεν ημπορώ να απαντήσω εις αυτήν την ερώτησιν. Νομίζω όμως ότι είναι πολύ γελοιωδέστερον να μην ημπορέση από ημάς ούτε ο είς ούτε ο άλλος. Λοιπόν σκέψου, τι πρέπει να κάμωμεν. Νομίζω δηλαδή ότι ο Σωκράτης μας ερωτά τώρα,

αν υπάρχουν ή δεν υπάρχουν είδη της ηδονής και πόσα είναι και ποία. Και πάλιν περί της φρονήσεως τα ίδια με τον ίδιον τρόπον.

Σωκράτης. Πολύ ορθά ομιλείς, παιδί του Καλλίου. Διότι βεβαίως, εάν δεν μπορούσαμεν να το εφαρμόσωμεν εις πάσαν μονάδα και ομοιότητα και ταυτότητα και το αντίθετον, καθώς μας ειδοποίησε ο προηγούμενος λόγος, τότε κανείς από ημάς δεν θα μπορούσε διόλου να γίνη άξιος ποτέ διά τίποτε.

Πρώταρχος. Σχεδόν, Σωκράτη μου, φαίνεται ότι είναι καθώς το λέγεις. Αλλά το καλλίτερον μεν είναι όλα ανεξαιρέτως να τα γνωρίζη ο σώφρων, κατά δεύτερον όμως λόγον μου φαίνεται ότι πρέπει να μη απατά τον εαυτόν του. Αλλά διατί άραγε εγώ τώρα το είπα αυτό; Εγώ θα σου το εξηγήσω. Συ, καλέ Σωκράτη, μας επρόσφερες εις όλους μας αυτήν την συναναστροφήν και τον εαυτόν σου, διά να αναλύσωμεν ποίον είναι το καλλίτερον από τα ανθρώπινα αγαθά. Διότι, όταν είπε ο Φίληβος ότι αυτό είναι η ηδονή και η τέρψις και η απόλαυσις, συ τον αντέκρουσες και είπες ότι δεν είναι αυτά αλλά εκείνα, τα οποία πολλάκις υπενθυμίζομεν μεταξύ μας με ευχαρίστησιν, και κάμνομεν καλά, διά να μένουν εις την μνήμην μας και αι δύο γνώμαι και βασανίζονται. Καθώς δε φαίνεται, η γνώμη σου είναι ότι το αγαθόν, το οποίον είναι ορθόν να το ονομάσωμεν ανώτερον από την ηδονήν, είναι ο νους, η επιστήμη, η φρόνησις, η τέχνη και όλα πάλιν τα συγγενή με αυτά, και

αυτά πρέπει να αποκτήσωμεν και όχι εκείνα. Αφού λοιπόν αυτά ελέχθησαν από τα δύο μέρη συζητητικώς, ημεῖς χάριν αστειότητος σε απειλήσαμεν, ὅτι δεν θα σε αφήσωμεν να υπάγης στο σπίτι σου, πριν να δοθῇ ένα καλόν τέλος εις την ανάλυσιν αυτών των λόγων. Συ δε ἔμεινες σύμφωνος και επρόσφερες τον εαυτόν σου, και λοιπόν τώρα ημεῖς σου λέγομεν καθώς τα παιδιὰ, ὅτι ἐδόθη ὀρθῶς δεν παίρνεται πίσω. Ὡστε παύσε να απαντάς με αυτόν τον τρόπον εις ὅσα λέγομεν τώρα.

Σωκράτης

Ποῖον τρόπον εννοεῖς ;

Πρώταρχος. Να μας ρίπτῃς εις στενοχωρίας και να μας ξαναρωτάς δι' ὅσα δεν ἠμπορούμεν προς το παρόν να σου δώσωμεν ὀρθήν ἀπάντησιν. Δηλαδή ας μη νομίσωμεν ὅτι αὐτή ἡ ἀπορία μας δι' ὅλα δίδει τέλος εις το ζήτημά μας, ἀλλὰ αν ημεῖς δεν ἔχωμεν δυνάμεις να κάμωμεν τούτο, πρέπει να το κάμῃς εσύ. Διότι το υπεσχέθης. Λοιπόν συμφώνως με αὐτά σκέψου μόνος σου, ἀραγε θα αναλύσης τα εἶδη της ἡδονῆς και της ἐπιστήμης ἢ θα τα ἀφήσης, εἴαν κάπως ἠμπορής με ἄλλον τρόπον να τα ἐξηγήσης ἀλλέως, αν θέλῃς, αὐτά που διαφιλονικούμεν.

Σωκράτης. Τώρα πλέον τι ἄλλο ἔχει να φοβηθῇ ὁ κύριος εαυτός μου, αφοῦ αὐτό το εἶπες οὕτω πως; Διότι μόλις λεχθῇ το αν θέλῃς, διώχνει κάθε φόβον δι' οτιδήποτε. Ἐκτός

τούτου όμως μου φαίνεται ότι κάποιος θεός μου έδωκε μίαν ανάμνησιν.

Πρώταρχος

Πώς δηλαδή και διά ποίον ;

Σωκράτης. Έκουσα προ πολλού κάποιους λόγους εις τον ύπνον ή εις τον ξύπνον μου και τώρα τους εννοώ και διά την ηδονήν και διά την φρόνησιν, ότι κανέν από αυτά τα δύο δεν είναι αγαθόν, αλλά κάτι άλλο τρίτον, διάφορον από αυτά, καλλίτερον όμως και από τα δύο. Και βεβαίως, αν τούτο το εννοήσωμεν τώρα ημείς καθαρά, απαλλάσσεται η ηδονή από την υπηρεσίαν να είναι νικήτρια. Διότι τότε πλέον το αγαθόν δεν ημπορεί να είναι το ίδιον με αυτήν. Ή πώς αλλέως;

Πρώταρχος

Καθώς το λέγεις.

Σωκράτης. Από όλα δε τα είδη της αναλύσεώς μας την ηδονήν πλέον δεν θα την χρειασθούμεν διόλου κατά την γνώμην μου. Όταν δε προχωρήσωμεν, θα φανή καθαρώτερα.

Πρώταρχος

Ωραία το είπες και τελείωνε ομοίως.

Σωκράτης

Λοιπόν κάτι μικρά πράγματα ας συμφωνήσωμεν προηγουμένως μεταξύ μας.

Πρώταρχος

Ποία δηλαδή ;

Σωκράτης

Ο κλήρος του αγαθού άραγε είναι λογικόν να είναι τέλειος ή όχι ;

Πρώταρχος

Βεβαίως ο τελειότερος από όλα τα πράγματα, καλέ Σωκράτη.

Σωκράτης

Και λοιπόν; είναι ικανοποιητικόν το αγαθόν ;

Πρώταρχος

Πώς όχι; Και μάλιστα ως προς αυτό είναι ανώτερον από όλα τα πράγματα.

Σωκράτης. Βεβαίως όμως, καθώς νομίζω, είναι ανάγκη να λεχθή περί αυτού το εξής, ότι οστισδήποτε γνωρίζει αυτό το κυνηγά και το επιθυμεί και θέλει να το συλλάβη και να το έχει ιδικόν του, και διά τα άλλα δεν φροντίζει διόλου, εκτός μόνον δι' όσα τελειόνουν μαζί με τα αγαθά.

Πρώταρχος

Δεν υπάρχει αντίρρησης εις αυτά.

Σωκράτης. Λοιπόν ας προσέξωμεν και ας κρίνωμεν χωριστά τον βίον της ηδονής και της φρονήσεως.

Πρώταρχος

Πώς το είπες αυτό ;

Σωκράτης. Ας υποθέσωμεν ότι ούτε εις τον βίον της

ηδονής υπάρχει φρόνησις, ούτε εις τον βίον της φρονήσεως ηδονή. Διότι βεβαίως, εάν το έν από τα δύο αυτά είναι αγαθόν, πρέπει πλέον να μην χρειάζεται τίποτε άλλο. Εάν όμως το έν από αυτά φανή ότι χρειάζεται κάτι τι, τότε βεβαίως δεν είναι αυτό το όντως αγαθόν.

Πρώταρχος

Βεβαίως πώς είναι δυνατόν να είναι ;

Σωκράτης. Λοιπόν θέλεις εις το άτομόν σου να δοκιμάσωμεν να τα εξακριβώσωμεν αυτά;

Πρώταρχος

Πολύ καλά.

Σωκράτης

Απάντησέ μου λοιπόν.

Πρώταρχος

Λέγε.

Σωκράτης. Θα εδέχεσο συ, φίλε Πρώταρχε, να ζήσης όλην σου την ζωήν με την απόλαυσιν των μεγαλιτέρων

ηδονών ;

Πρώταρχος

Και διατί όχι ;

Σωκράτης. Αλλ' άραγε θα ενόμιζες ότι κάτι σου χρειάζεται ακόμη, εάν το έχης αυτό εντελώς ;

Πρώταρχος

Διόλου μάλιστα.

Σωκράτης. Πρόσεξε λοιπόν μήπως από την φρόνησιν και την νόησιν και το να συλλογίζεσαι το ορθόν, και όσα είναι συγγενή με αυτά θα είχες καμμίαν έλλειψιν.

Πρώταρχος

Ποίαν έλλειψιν θα έχω; Διότι όταν έχω την χαράν όλα τα έχω.

Σωκράτης. Λοιπόν εάν ζης εις όλην σου την ζωήν ούτω πως, ημπορείς να μένης ευχαριστημένος; Αλλά όταν δεν έχης μνήμην και επιστήμην και κρίσιν αληθινήν, πρώτον μεν αυτό το ίδιον πράγμα, την χαράν, αν την απολαμβάνης ή όχι, δεν είναι άραγε επόμενον να μην το γνωρίζης, αφού στερείσαι εντελώς πάσαν φρόνησιν ;

Πρώταρχος

Είναι επόμενο.

Σωκράτης. Και όμως πάλιν, όταν δεν έχης μνήμην, είναι επόμενο βεβαίως να μη ενθυμήσαι ούτε ότι απελάμβανες, και όταν έρχεται αιφνιδίως η στιγμιαία ηδονή, να μη μένη ουδέ ίχνος μνήμης. Και πάλιν, αν δεν έχης κρίσιν αληθινήν, είναι επόμενο να μη νομίζης ότι απολαμβάνεις, όταν απολαμβάνης, επειδή δε στερείσαι και τους συλλογισμούς, δεν θα είσαι ικανός να υπολογίσης ότι θα απολαύσης εις τον υπόλοιπον χρόνον της ζωής σου, και θα ζης όχι ζώην ανθρώπου αλλά κανενός μαλακίου ή από όσα υπάρχουν έμψυχα θαλασσινά με οστρακοφόρον σώμα. Είναι αληθινά αυτά, ή έχομεν να σκεφθώμεν κάπως διαφορετικά από αυτά ;

Πρώταρχος

Πώς είναι δυνατόν;

Σωκράτης

Τότε λοιπόν είναι προτιμητέος αυτός ο βίος από ημάς;

Πρώταρχος

Αυτός ο λόγος, καλέ Σωκράτη, με έρριψε εις πλήρη αφασίαν.

Σωκράτης. Λοιπόν ας μην κουραζώμεθα ακόμη, και ας πάρωμεν να εξετάσωμεν τον βίον της φρονήσεως.

Πρώταρχος

Ποίον λοιπόν εννοείς:

Σωκράτης. Εάν τώρα πάλιν θα δεχθή κανείς από ημάς να ζη, όταν έχη μεν φρόνησιν και νουν και επιστήμην και μνήμην παντός είδους, δεν μετέχη όμως ούτε πολύ ούτε ολίγον από την ηδονήν, αλλ' ούτε πάλιν και από την λύπην, αλλά είναι εντελώς απαθής από όλα αυτά.

Πρώταρχος. Κανείς από αυτούς τους βίους, καλέ Σωκράτη, δεν φαίνεται προτιμητέος εις εμέ τουλάχιστον, ούτε θα φανή ποτέ εις κανένα άλλον, καθώς νομίζω.

Σωκράτης

Αλλά τώρα; ο ανάμικτος, φίλε Πρώταρχε, όταν παραχθή από τους δύο μαζί ;

Πρώταρχος

Εννοείς από την ηδονήν και τον νουν και την φρόνησιν ;

Σωκράτης

Ναι από αυτά εννοώ.

Πρώταρχος. Ο καθείς βεβαίως θα προτιμήσῃ αὐτόν τον βίον παρά κανένα οποιονδήποτε από εκείνους τους δύο και μάλιστα όχι μόνον ο ένας ἀλλὰ και ο καθένας.

Σωκράτης

Εννοούμεν λοιπόν τι ἐξάγεται τώρα από αυτούς τους λόγους μας ;

Πρώταρχος. Βεβαιότατα. Ὅτι δηλαδή τρεις βίοι ἐπροτάθησαν, ἀλλὰ από τους δύο δεν εἶναι ικανοποιητικός οὔτε ο εἷς οὔτε ο ἄλλος, οὔτε πρέπει να τον προτιμήσῃ οὔτε ο ἄνθρωπος οὔτε κανέν ἄλλο ζῶον.

Σωκράτης. Μήπως λοιπόν δεν εἶναι πλέον φανερόν ὅτι κανείς από αυτούς τους δύο δεν περιείχε το ἀγαθόν; Διότι τότε θα ἦτο ικανοποιητικός και τέλειος και προτιμητέος δι' ὅλα τα φυτά και τα ζῶα, ὅσα θα ἤμπορούσαν να ζουν πάντοτε κατ' αὐτόν τον τρόπον εἰς ὅλην των την ζωήν. Εάν

δε κανείς από ημάς επροτίμα άλλα, θα τα απελάμβανε παρά την φύσιν του πραγματικώς προτιμητέου χωρίς να θέλη, ένεκα αμαθείας ή κάποιας άλλης ανάγκης όχι ευλογημένης.

Πρώταρχος

Φαίνεται τουλάχιστον ότι αυτά είναι καθώς τα λέγεις.

Σωκράτης. Λοιπόν όσον διά την θεότητα του Φιλήβου ότι δεν πρέπει να την θεωρούμεν το ίδιον με το αγαθόν, νομίζω ότι αρκετά καλά το εξηγήσαμεν.

Φίληβος. Βεβαίως όμως, Σωκράτη μου, ούτε ο ιδικός σου νους είναι το αγαθόν, αλλά βεβαίως και αυτός θα εύρη τας ιδίας καταγγελίας.

Σωκράτης. Πιθανόν, καλέ Φίληβε, ο ιδικός μου βεβαίως. Όχι όμως και ο αληθινός και θείος νους, υποθέτω, αλλά αυτός είναι κάπως διαφορετικός. Λοιπόν όσον διά τα νικητήρια δεν τα διαφιλονικώ ακόμη με τον μικτόν βίον χάριν του νου, διά τα δευτερεία όμως τώρα πρέπει να κυττάξωμεν και να προσέξωμεν τι θα κάμωμεν. Διότι διόλου παράδοξον ο καθείς μας να κατακρίνη αυτόν τον μικτόν βίον, και ο μεν είς να λέγη ότι πρωταίτιος είναι ο νους, ο δε άλλος ότι είναι η ηδονή. Και τότε ημπορεί να αποδειχθή ότι ίσως μεν το αγαθόν δεν είναι κανέν από αυτά τα δύο, πολύ πιθανόν όμως να θεωρήση κανείς το έν από αυτά ως πρωταίτιον. Ως προς αυτό λοιπόν πολύ περισσότερο έχω διάθεσιν να φιλονικήσω με τον Φίληβον

ὅτι, εἰς αὐτόν τον μικτόν βίον, οτιδήποτε ἔλαβε αὐτός ο βίος και ἔγινε προτιμητέος και ἀγαθός συγχρόνως, με αὐτό δεν εἶναι η ἡδονή συγγενεστέρα και ὁμοιοτέρα ἀλλὰ ο νους. Και συμφώνως με αὐτόν τον λόγον δεν θα ἠμπορούσε κανείς να διαφιλονικήση ἀληθώς διὰ την ἡδονήν οὔτε τα πρωτεία οὔτε τα δευτερεία. Εὐρίσκεται δε μακράν ἀκόμη και ἀπό τα τριτεία, εἰάν πρέπη να πιστεύσωμεν τώρα εἰς τον ἰδικόν μου νουν.

Πρώταρχος. Πραγματικώς, Σωκράτη μου, τώρα εἰς ἐμέ τουλάχιστον φαίνεται ὅτι η ἡδονή ἔπεσε κάτω ως να ἐπληγώθη ἀπό τους λόγους τούτους ἐδώ. Διότι ἐπολέμησε χάριν των νικητηρίων και ἔπεσε. Φαίνεται ὅμως, ὅτι και διὰ τον νουν πρέπει να εἰπούμεν ὅτι δεν θα κάμη γνωστικά, εἰάν διαφιλονική τα νικητήρια. Διότι θα πάθη και αὐτός τα ἴδια. Τώρα ὅμως η ἡδονή, αφοῦ ἐστερήθη τα πρωτεία, πολύ πιθανόν να στερηθῇ ἐντελώς την υπόληψίν της ἀπό τους ἐραστάς της. Διότι και εἰς αὐτούς πλέον δεν θα φαίνεται ωραία.

Σωκράτης. Λοιπόν τι θέλετε; Δεν εἶναι καλλίτερον να την ἀφήσωμεν ἡσυχῇ και να μη την κάμνωμεν να λυπῆται(!) ἐφαρμόζοντες βασιανιστικὴν ἐξέλεξι ;

Πρώταρχος

Δεν λέγεις τίποτε, καλέ Σωκράτη.

Σωκράτης

Μήπως άραγε διότι είπα το αδύνατον, δηλαδή να λυπείται η ηδονή (!);

Πρώταρχος. Όχι μόνον αυτό βεβαίως, αλλά και δεν γνωρίζεις ότι από ημάς κανείς δεν θα σε παραιτήσει, πριν να φθάσης εις το τέλος αυτής της συζητήσεως.

Σωκράτης. Ω συμφορά μου λοιπόν, φίλε Πρώταρχε, διότι και πολύς λόγος υπολείπεται και σχεδόν τώρα δεν είναι διόλου εύκολος. Και βεβαίως φαίνεται πλέον ότι μου χρειάζεται άλλη μέθοδος τώρα που προχωρώ να ζητήσω τα δευτερεία χάριν του νου, και να τα έχω ως βέλη διαφορετικά από τους προηγούμενους λόγους. Ίσως όμως μερικά είναι και όμοια. Λοιπόν είναι πρόπον ;

Πρώταρχος

Πώς όχι ;

Σωκράτης

Πρέπει όμως να προσέξωμεν καλά, διά να ορίσωμεν την αρχήν αυτού.

Πρώταρχος

Ποίαν λοιπόν εννοείς;

Σωκράτης. Όλα όσα υπάρχουν εις το σύμπαν αυτήν την στιγμήν ας τα χωρίσωμεν εις δύο, ή αν θέλῃς καλλίτερον εις τρία.

Πρώταρχος

Λέγε, σε παρακαλώ, κατά ποίον τρόπον.

Σωκράτης

Ας πάρωμεν μερικά από τους προηγουμένους λόγους.

Πρώταρχος

Ποία ;

Σωκράτης. Ελέγαμεν νομίζω ότι ο θεός αφ' ενός μεν έδωκε το άπειρον εις τα όντα, αφ' έτερου δε το πέρας.

Πρώταρχος

Βεβαιότατα.

Σωκράτης. Αυτά λοιπόν ας τα θεωρήσωμεν ως τα δύο από τα είδη (γενικώς εννοίας), το δε τρίτον ως κάποιον έν ανάμικτον από τα δύο αυτά μαζί. Αλλά, καθώς φαίνεται, εγώ είμαι κάπως γελοίος άνθρωπος ως προς το να διαιρώ εις είδη και να τα λογαριάζω.

Πρώταρχος

Τι λέγεις, ευλογημένε;

Σωκράτης

Τώρα πάλιν μου φαίνεται ότι χρειάζεται τέταρτον γένος.

Πρώταρχος

Λέγε ποίον.

Σωκράτης. Πρόσεξε να ιδής την αιτίαν της αναμίξεως αυτών μεταξύ των και θεώρησε προς χάριν μου εκτός εκείνων των τριών τούτο ως τέταρτον.

Πρώταρχος. Μη τυχόν σου χρειασθή και πέμπτον, το οποίον να είναι αιτία της αποχωρίσεως κανενός;

Σωκράτης. Πολύ πιθανόν. Όχι όμως προς το παρόν, καθώς νομίζω. Εάν όμως τυχόν χρειασθή, θα μου συγχωρήσης βεβαίως να ζητήσω και πέμπτον.

Πρώταρχος

Τι άλλο βεβαίως;

Σωκράτης. Πρώτον λοιπόν από τα τέσσερα ας αποχωρίσωμεν τα τρία, και τα δύο από αυτά ας προσπαθήσωμεν να τα φαντασθώμεν το καθέν σχισμένον και κομμένον εις πολλά, και πάλιν να τα συγχωνεύσωμεν έκαστον εις έν και να εννοήσωμεν κατά ποίον τρόπον άραγε το καθέν από τα δύο έγινε και έν και πολλά.

Πρώταρχος

Αν μου το εξηγήσης καθαρώτερα, ίσως να σε παρακολουθήσω.

Σωκράτης. Σου λέγω λοιπόν ότι τα δύο τα οποία θέτω εμπρός είναι αυτά που είπα αυτήν την στιγμήν, δηλαδή το άπειρον και το πεπερασμένον. Πως δε το άπειρον με κάποιον τρόπον είναι πολλά, θα προσπαθήσω να σου το εξηγήσω. Το δε πεπερασμένον ας μας περιμένη.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.